

درسنامه ها و جزوه های دروس ریاضیات

دانلود نمونه سوالات امتحانات ریاضی

نمونه سوالات و پاسخنامه کنکور

دانلود نرم افزارهای ریاضیات

...

www.riazisara.ir

سایت ویژه ریاضیات

نکات مهم ریاضیات گسسته دبیر: «محمد شهرباف» ۰۹۱۴۴۰۰۳۷۸۷

نکته ۱: گراف ساده: گراف ساده G زوج مرتبی مانند (V, E) می باشد که V مجموعه متناهی و ناتهی است و E زیر مجموعه ای از تمام زیر مجموعه ای دو عضوی مجموعه V می باشد. اعضای مجموعه V را راس های گراف G می گویند، که مجموعه ای از نقاط می باشد و اعضای مجموعه E را یالهای گراف G می گویند که مجموعه از پاره خط ها بوده و ارتباط بین اعضای V را مشخص می کنند.

تست ۱: در مورد گراف ساده $G(V, E)$ کدام گزینه نادرست است؟

(۱) مجموعه E متناهی است. (۲) مجموعه V متناهی است. (۳) مجموعه E ناتهی است. (۴) مجموعه V ناتهی است

نکته ۲: دو یال موازی گوئیم، هرگاه بین دو راس یکسان رسم شده باشد.

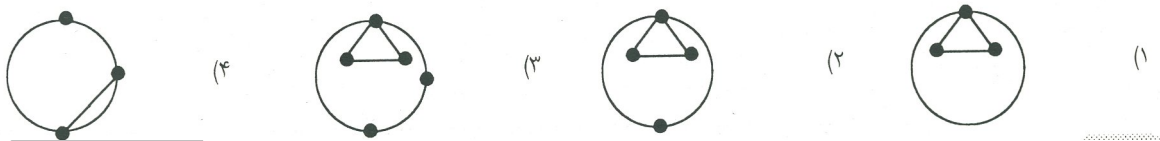
تست ۲: در گراف با معلومات $V = \{a, b, c, d, e, f\}$ که در آن $E = \{ab, be, bc, cd, dc, ef\}$ است، چند یال موازی وجود دارد؟

(۱) ۰ (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

نکته ۳: طوقه یا حلقه (لوپ): یالی است که یک راس را به خودش وصل می کند.

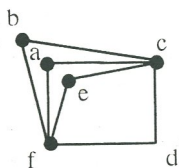
نکته ۴: گراف ساده

(الف) طوقه ندارد. (ب) یال موازی ندارد. (ج) بین هر دو راسش حداکثر یک یال وجود دارد. تست ۳: کدام گراف زیر ساده است؟

نکته ۵: دو راس a و b را در گراف G مجاور گوئیم هرگاه دو سر یک یال باشد، یعنی در مجموعه E یال ab وجود داشته باشد.

تست ۴: در گراف مقابل چند راس با راس a مجاور هستند؟

(۱) ۲ (۲) ۱ (۳) ۳ (۴) ۰

نکته ی ۶: گراف جهت دار: گرافی است که در آن هر یال را به صورت پاره خطی جهت دار نشان میدهند یعنی گراف جهت دار G زوج مرتبی چون (V, E) است که در آن V مجموعه‌های متناهی و ناتهی است و E زیر مجموعه ای از مجموعه تمام زوج های مرتب متشکل از اعضای V است و دارای دو ویژگی مهم است:

- (۱) بین هر دو راس آن حداکثر ۲ یال وجود دارد.
 (۲) هر راس آن حداکثر می تواند یک طوقه داشته باشد.

نکته ی ۷: تعداد گراف های جهتدار p راسی برابر است به: 2^{p^2}

تست ۵: چند گراف جهت دار با مجموعه رئوس $V = \{a, b, c, d\}$ می توان رسم کرد؟

- (۱) 2^6 (۲) 2^{16} (۳) 2^{12} (۴) 2^{10}

نکته ی ۸: تعداد گراف های جهتدار p راسی بدون حلقه برابر است با: 2^{p^2-p}

تست ۶: چند گراف جهت دار با مجموعه رئوس $V = \{a, b, c, d, e\}$ می توان رسم کرد که فاقد طوقه باشند؟

- (۱) 2^5 (۲) 2^{10} (۳) 2^{20} (۴) 2^{25}

نکته ی ۹: تعداد گراف های جهتدار p راسی که n حلقه داشته باشند برابر است با: $2^{p^2-p} \binom{p}{n}$

تست ۷: چند گراف جهت دار با مجموعه رئوس $V = \{a, b, c, d, e\}$ می توان رسم کرد که دارای ۲ طوقه باشند؟

- (۱) $2^{21} \times 5$ (۲) 2^{25} (۳) 2^{23} (۴) $2^{23} \times 5$

نکته ی ۱۰: گراف چندگانه: گرافی که حلقه یا یال موازی داشته باشد گراف چند گانه نامیده می شود. (بین هر دو راس آن هر تعداد یالی می تواند وجود داشته باشد.)

تست ۸: گراف متناظر با کدام مولکول شیمیایی زیرگراف چندگانه است؟

- (۱) آب (۲) آزن (۳) پروپان (۴) هیدرو کلریک اسید

نکته ی ۱۱: درجه ی راس V از گراف G برابر با تعداد یالهایی از G است که از راس V می گذرند. این عدد را با $\deg V$ نمایش می دهیم. اگر $\deg V$ یک عدد فرد باشد V را یک راس فرد و اگر یک عدد زوج باشد V را یک راس زوج از گراف G می نامیم.

<p>نکته ی ۱۲: بزرگترین عدد در بین درجه راس های گراف G را ماکزیمم درجه G می نامیم و آن را با $\Delta(G)$ نمایش می دهیم و کوچکترین عدد در بین درجه راس های گراف G را می نیمم درجه G می نامیم و آن را با $\delta(G)$ نمایش می دهیم.</p>				
<p>نکته ی ۱۳: در گراف $G(V, E)$:</p> <p>(۱) $V = \{V_1, V_2, \dots, V_p\}$: تعداد اعضای V را تعداد رئوس یا مرتبه گراف گفته و با p نشان می دهیم.</p> <p>(۲) $E = \{E_1, E_2, \dots, E_q\}$: تعداد اعضای E را تعداد یال یا اندازه گراف گفته و با q نشان می دهیم.</p>				
<p>نکته ی ۱۴: انواع راس:</p> <p>(۱) راس ایزوله (منزوی، تنها، منفرد): راسی که درجه آن صفر باشد.</p> <p>(۲) راس آویزان: راسی که درجه آن یک است.</p> <p>(۳) راس فول: راسی که بیشترین درجه ممکن $(p-1)$ را دارد.</p> <p>(۴) راس فرد: راسی که درجه آن فرد باشد</p> <p>(۵) راس زوج: راسی که درجه آن زوج باشد.</p>				
<p>نکته ی ۱۵: در محاسبه درجه رئوس یک گراف طوقه را ۲ درجه حساب می کنیم زیرا یک بار از راس خارج شده و یک بار به آن وارد می شود.</p>				
<p>نکته ی ۱۶: محدودیت اندازه و مرتبه :</p> $0 \leq q \leq \frac{p(p-1)}{2}$ <p>تست: گراف ساده ای دارای ۶ راس است این گراف حداکثر چند یال دارد؟</p> <p>۱۰ (۱) ۳۰ (۲) ۱۵ (۳) ۲۵ (۴)</p>				
<p>نکته ی ۱۷: تعداد تمام گراف های ساده که می توان با p راس (با فرض نام گذاری رئوس) ساخت برابر است با: $2^{\binom{p}{2}}$</p> <p>تست: با مجموعه رئوس $V = \{v_1, v_2, \dots, v_5\}$ چند گراف ساده با فرض نام گذاری رئوس می توان ساخت؟</p> <p>۵۱۲ (۱) ۱۰۲۴ (۲) ۲۵۶ (۳) ۱۲۸ (۴)</p>				
<p>نکته ی ۱۸: تعداد گراف های ساده ۳ راسی بدون نام گذاری رئوس ۴ تا ست.</p> <p>تست: چند گراف سه راسی بدون نام گذاری رئوس می توان رسم کرد؟</p> <p>۸ (۱) ۴ (۲) ۵ (۳) ۶ (۴)</p>				

نکته ی ۱۹: تعداد گراف های ساده ۴ راسی بدون نام گذاری رئوس ۱۱ تا ست.
تست: چند گراف چهار راسی بدون نام گذاری رئوس می توان رسم کرد؟

۶ (۴)   ۱۱ (۳)   ۳۲ (۲)   ۶۴ (۱)

نکته ی ۲۰: تعداد گراف های ساده مرتبه ی p و اندازه ی q یال (با فرض نام گذاری) برابر است با:

$$\left(\begin{matrix} |S| \\ |E| \end{matrix} \right) = \left(\begin{matrix} p \\ 2 \\ q \end{matrix} \right)$$

که در آن S مجموعه شامل کلیه زیر مجموعه های دو عضوی V می باشد.

تست: چند گراف ساده با مجموعه رئوس $V = \{v_1, v_2, \dots, v_6\}$ وجود دارد که اندازه آن ها ۳ باشد؟

۹۱۰ (۴)   ۴۵۵ (۳)   ۲۰ (۲)   ۱۵ (۱)

نکته ی ۲۱: تعداد گراف های ساده p راسی در مجموعه $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ که q یالی بوده و شامل k_1 یال

$$\left(\begin{matrix} \binom{p}{2} - k_1 \\ q - k_1 \end{matrix} \right)$$

بخصوص با شد برابر است با:

تست) تعداد گراف های ساده ۴ راسی در مجموعه $V = \{a, b, c, d\}$ که ۲ یال داشته و یک یال آن ها ab باشد، کدام است؟

۷ (۴)   ۶ (۳)   ۵ (۲)   ۴ (۱)

نکته ی ۲۲: تعداد گراف های ساده p راسی در مجموعه $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ که q یالی بوده و شامل k_1 یال

$$\left(\begin{matrix} \binom{p}{2} - k_1 - k_2 \\ q - k_1 \end{matrix} \right)$$

بخصوص با شد و k_2 یال بخصوص را نداشته باشد برابر است با:

تست: با ۵ راس a, b, c, d, e چند گراف ساده می توان رسم کرد که در آن $q = 5$ بوده و گراف شامل یال های ab, ac باشد، اما شامل ed نباشد؟

۳۰ (۴)   ۳۸ (۳)   ۲۷ (۲)   ۳۵ (۱)

نکته ی ۲۳: تعداد گراف های ساده p راسی در مجموعه $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ که شامل k_1 یال بخصوص باشد و

$$2^{\binom{p-m}{2} - k_1}$$

m راس منفرد باشند برابر است با:

تست: در یک گراف ساده $V = \{v_1, v_2, \dots, v_6\}$ است، چند گراف $G = (V, E)$ می توان رسم کرد که v_1 و v_2 با هم مجاور باشند و به v_3 یالی وصل نشده باشد؟

$2^{15} \quad (۴)$

$2^{10} \quad (۳)$

$2^9 \quad (۲)$

$2^5 \quad (۱)$

نکته ی ۲۴: تعداد گراف های ساده با p راس با $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ که شامل k_1 یال بوده ولی k_2 بخصوص را

$$2^{\binom{p}{2} - k_1 - k_2}$$

نداشته باشد برابر است با:

تست: تعداد گراف های ساده با ۴ راس a, b, c, d که شامل یال ab بوده ولی یال cd را نداشته باشد، چند تا است؟

$۱۶ \quad (۴)$

$۱۲ \quad (۳)$

$۸ \quad (۲)$

$۴ \quad (۱)$

نکته ی ۲۵: تعداد گراف ساده مرتبه p شامل:

$$\binom{\binom{p}{2}}{2}$$

(الف) دویال برابر است با:

$$3 \times \binom{p}{3}$$

(ب) دو یال با راس مشترک برابر است با:

$$3 \times \binom{p}{4}$$

(ج) دو یال بدون راس مشترک برابر است با:

تست: چند گراف ساده با ۲ یال و ۶ راس $V = \{a, b, c, d, e, f\}$ می توان رسم کرد به طوری که هر دو یال در یک راس مشترک باشند؟

$۷۲ \quad (۴)$

$۶۰ \quad (۳)$

$۳۰ \quad (۲)$

$۱۲ \quad (۱)$

نکته ی ۲۶: الف) تعداد گراف های ساده مرتبه ی p با رئوس $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ که در آن راس v_1 از درجه ی

$$m \text{ با شد برابر است با: } \binom{p-1}{m} \times 2^{\binom{p-1}{2}}$$

تست: چه تعداد گراف ساده مرتبه ۵ با رئوس a, b, c, d, e وجود دارد که راس a در آن از درجه ۲ باشد؟

$$3 \times 2^6 \text{ (۱)} \quad 3 \times 2^7 \text{ (۲)} \quad 3 \times 2^5 \text{ (۳)} \quad 3 \times 2^8 \text{ (۴)}$$

ب) تعداد گراف های ساده از مرتبه p با اندازه q با رئوس $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ که در آن راس v_1 در آن m باشد

$$\text{برابر است با: } \binom{p-1}{m} \times \binom{p-1}{q-m}$$

تست: تعداد گراف های ساده مرتبه ۶ با اندازه ۴ با رئوس a, b, c, d, e, f که در آن راس a در آن ۲ باشد کدام است؟

$$۱۰۰ \text{ (۱)} \quad ۴۵۰ \text{ (۲)} \quad ۶۰۰ \text{ (۳)} \quad ۳۱۵ \text{ (۴)}$$

نکته ی ۲۷: گراف بازه ای: گرافی است که رئوس آن متناظر با بازه های باز از اعداد حقیقی است و رئوسی به هم وصل می شوند که بازه های متناظر با آن ها اشتراک داشته باشند.

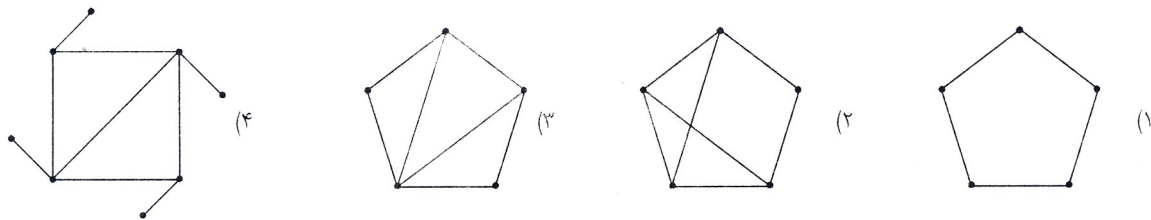
$$\text{تست: گراف نظیر بازه های } \begin{cases} A_i = (i, i+6) \\ i \in \{1, 2, \dots, 6\} \end{cases} \text{ چند یال دارد؟}$$

$$۱۰ \text{ (۱)} \quad ۱۲ \text{ (۲)} \quad ۱۶ \text{ (۳)} \quad ۱۵ \text{ (۴)}$$

نکته ی ۲۸: حفره: هر چهار ضلعی بدون قطر را یک حفره گویند. هر گرافی که دارای حفره باشد بازه ای نیست.

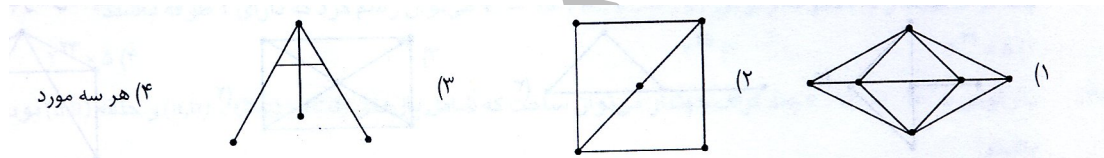
خطر: رابطه فوق برگشت پذیر نیست یعنی ممکن است قطر هایش رسم شده باشد ولی بازه ای نباشد.

تست: کدام یک از گراف های زیر متناظر با بازه های باز از اعداد حقیقی است؟

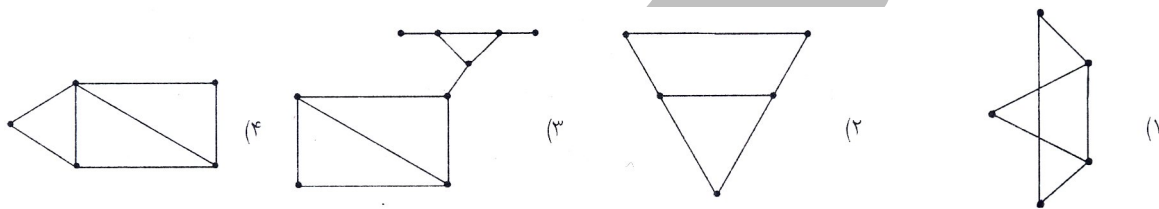
نکته ی ۲۹: مثلث با یک شاخه و مثلث با دو شاخه بازه ای است ولی مثلث با سه شاخه و مختصات R^3 با سه شاخه بازه ای نیست.

تست: کدام گراف بازه ای نمی باشد؟

نکته ی ۳۰: اگر قسمتی از گراف بازه ای نباشد کل آن گراف بازه ای نیست.

تست: کدام گراف بازه ای است؟

نکته ی ۳۱: گراف چند بخشی: در بعضی از گرافها بین قسمت های از گراف هیچ ارتباطی از طریق یالها برقرار نیست. در این حالت می گوئیم گراف شامل بخش های جدا از هم است.

تست: در گراف ساده G از مرتبه ۸ سه بخش جدا از هم وجود دارد. دست کم این گراف چند یال دارد؟

- (۱) ۳   (۲) ۴   (۳) ۵   (۴) ۶

نکته ی ۳۲: اگر گراف ساده G دارای k بخش جدا از هم باشد در این صورت: $p - k \leq q \leq \binom{p - k + 1}{2}$

تست: در گراف ساده G از مرتبه ۸ سه بخش جدا از هم وجود دارد. این گراف حداکثر چند یال دارد؟

- (۱) ۱۵   (۲) ۲۱   (۳) ۶   (۴) ۲۸

$$\sum_{i=1}^p \deg v_i = 2q$$

نکته ی ۳۳: مجموع درجات رئوس یک کراف ساده برابر با $2q$ است.

تست: در یک گراف ساده با اندازه ۲۵ و از مرتبه ۱۴ فقط رئوس درجه ۳ و ۵ داریم. چند راس درجه ۳ وجود دارد؟

۸ (۴)

۹ (۳)

۴ (۲)

۱۰ (۱)

نکته ی ۳۴: تعداد رئوس فرد هر گراف زوج است. و تعداد رئوس زوج بستگی به مرتبه گراف دارد یعنی:

تعداد رئوس زوج فرد است $\rightarrow$ فرد $p =$

تعداد رئوس زوج، زوج است $\rightarrow$ زوج $p =$

تست: اگر m تعداد رئوس زوج در یک گراف ساده باشد و تعداد کل رئوس این گراف فرد باشد، باقیمانده تقسیم عدد m^2 بر عدد ۸ کدام است؟

۳ (۴)

۷ (۳)

۰ (۲)

۱ (۱)

$$0 \leq \delta \leq \deg v_i \leq \Delta \leq p - 1$$

نکته ی ۳۵:

تست: در یک گراف ساده ماکزیمم درجه رئوس ۱۶ است مرتبه گراف کدام گزینه نمی تواند باشد؟

۹ (۴)

۸ (۳)

۷ (۲)

۶ (۱)

$$\bar{V} = \frac{2q}{p}$$

نکته ۳۶: میانگین درجات رئوس گراف:

تست: در یک گراف از مرتبه ۱۰ میانگین درجات رئوس برابر ۳ بوده و دارای ۳ راس منفرد است. اگر بقیه رئوس آن از درجه ۴ و ۵ باشند، این گراف چند راس زوج دارد؟

۸ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

نکته ی ۳۷: محدودیت درجه : چون میانگین درجه درجه رئوس یک گراف بین کمترین درجه و بیشترین درجه

$$\delta \leq \frac{2q}{p} \leq \Delta$$

می باشد خواهیم داشت:

تست: گراف ساده G با مرتبه ۱۱ و اندازه ۵۰ بیش ترین مقداری که δ می تواند داشته باشد کدام است؟

۷ (۴)

۸ (۳)

۹ (۲)

۱۰ (۱)

نکته ی ۳۸: اگر در یک سوال δ و Δ با هم داده شده باشند دیگر نمی توان از رابطه $\delta \leq \frac{2q}{p} \leq \Delta$ برای به دست

آوردن بیشترین یا کمترین مقدار q استفاده کرد بلکه باید درجه رئوس گراف را در بالاترین و پائین ترین حالت نوشت.

تست: در گراف ساده G از مرتبه ۱۰، $\Delta(G) = 7$ و $\delta(G) = 2$ می باشد، حداکثر اندازه گراف کدام است؟

۱۲ (۴)

۳۲ (۳)

۳۴ (۲)

۳۳ (۱)

نکته ی ۳۹: در هر گراف ساده مرتبه p اگر بزرگترین درجه رئوس Δ باشد آنگاه حداکثر تعداد یال های موجود در

گراف برابر است با: $q_{\max} = \left\lfloor \frac{p\Delta}{2} \right\rfloor$ ([ ] نماد جز صحیح است).

تست: در یک گراف ساده از مرتبه ۳۵ بزرگترین درجه رئوس آن ۷ است حداکثر تعداد یال ها برابر است با:

۱۲۲ (۴)

۱۵۲ (۳)

۲۱۰ (۲)

۲۴۵ (۱)

نکته ی ۴۰: دنباله گرافی: دنباله ای است که در آن درجات رئوس گراف ساده به ترتیب نزولی مرتب شده اند.

تست: دنباله درجات رئوس گراف G به صورت $6, x, y, 2, 2, 2, 2$ می باشد، اگر این گراف دارای ۹ یال باشد آن گاه

مقدار $2x + y$ کدام است؟

۶ (۴)

۸ (۳)

۹ (۲)

۱۲ (۱)

نکته ی ۴۱: ویژگی های دنباله گرافی: (ابتدا صفرها را نادیده می گیریم)

(۱) تعداد اعداد دنباله برابر مرتبه گراف (p) است.

(۲) جمع اعداد دنباله برابر مجموع درجات یعنی $2q$ است.

(۳) تعداد اعداد فرد دنباله زوج است. (لم دست دادن)

(۴) اگر تعداد رئوس فول برابر k باشد: $\delta \geq k$.

(۵) درجه رئوس از تعداد رئوس کوچکتر است.

(۶) حداقل یکی از اعداد در دنباله تکرار شده باشد.

تست: دنباله درجه راس های گراف ساده G به کدام صورت می تواند باشد؟

3,3,3,3,3 (۴)

3,2,1,1 (۳)

4,4,4,4,4 (۲)

3,2,1,0 (۱)

نکته ی ۴۲: هر دنباله به صورت: $S: k, k, k-1, k-1, \dots, 1, 1$ یک دنباله گرافی است.

تست: دنباله درجه راس های گراف ساده G به کدام صورت می تواند باشد؟

5,4,3,2,1,0,0 (۴)

5,5,4,4,3,3,2,2,1,1 (۳)

9,9, ..., 9 (۲)

6,6,6,6,5,3 (۱)

8ta

نکته ی ۴۳: الگوریتم هاوول - حکیمی: شرط لازم و کافی برای آنکه دنباله نزولی $\Delta, d_1, d_2, \dots, d_{\Delta+1}$

گرافی باشد آنست که دنباله $d_1 - 1, d_2 - 1, \dots$ گرافی باشد.

به زبان ساده یعنی اینکه عدد دنباله (Δ) را حذف کرده واز Δ جمله بعدی یک واحد کم کنیم واین کار را ادامه می دهیم تا به عبارت منطقی برسیم.

تذکر مهم: برای کشیدن شکل گراف ابتدا الگوریتم هاوول - حکیمی را عمل کرده سپس دنباله منطقی به دست آمده را رسم نموده و با بازگشت مرحله به مرحله، راس هایی را که در هر مرحله حذف نموده ایم به شکل قبلی اضافه می کنیم تا به گراف اولیه برسیم.

تست: کدام یک از دنباله های زیر مربوط به گراف ساده می باشد؟

6,6,5,4,3,3,1 (۴)

6,4,4,4,2,2,2 (۳)

5,4,3,2,1,1 (۲)

5,4,3,2,1,0 (۱)

نکته ی ۴۴: گراف منتظم: گرافی است که درجه تمام رئوس آن با هم برابر باشد. پس گراف r - منتظم گرافی است که درجه ی تمام رئوس آن برابر r باشد و دارای ویژگیها ی زیر است:

$$q = \frac{1}{2} pr \quad r < p \quad (r, p, q) \in W \quad (1)$$

(۲) طبق لم دست دادن حداقل یکی از دو عدد p و r زوج است و اگر یکی از آنها فرد باشد q بر آن بخش پذیر است.

(۳) تعداد گراف های فرد - منتظم از مرتبه ی فرد صفر است، زیرا تعداد رئوس فرد زوج می باشد.

(۴) اگر درجه راسهای یک گراف تشکیل تصاعد عددی یا هندسی دهند گراف منتظم است.

(۵) اگر در یک گراف $\delta = \Delta$ باشند، آنگاه گراف منتظم است.

تست: گرافی با درجه رئوس $\{4,4,4,4,4\}$ دارای چند یال است؟ (آزاد - ۸۲)

۸ (۱)   ۲۰ (۲)   ۱۶ (۳)   ۱۰ (۴)

تست: گرافی دارای ۸ راس و درج هر راس ۱ می باشد. تعداد یال ها کدام است؟ (آزاد - ۸۱)

۸ (۱)   ۴ (۲)   ۱۶ (۳)   ۲۸ (۴)

تست: دنباله درجه راس های گراف ساده G که تشکیل یک تصاعد هندسی داده اند شامل ۵ جمله است

$\Delta(G)$ کدام می تواند باشد؟

۲ (۱)   ۳ (۲)   ۵ (۳)   ۶ (۴)

نکته ی ۴۵ (مهم) تعداد گراف های ۲- منتظم یا $(p-3)$ - منتظم از مرتبه p برابر است با تعداد حالت های که

می توان عدد p را به صورت مجموع چند عدد بزرگتر از ۲ نوشت. هم چنین تمام p ضلعی ها، ۲- منتظم است.

تست: چند گراف ۲- منتظم مرتبه ۹ وجود دارد؟

۳ (۱)   ۴ (۲)   ۵ (۳)   ۶ (۴)

تست: چند گراف ۷- منتظم از مرتبه ۱۰ وجود دارد؟

۳ (۱)   ۴ (۲)   ۵ (۳)   ۶ (۴)

نکته ی ۴۶: گراف کامل: گرافی است $(p-1)$ - منتظم از مرتبه ی p که آنرا با نماد k_p نمایش می دهند و دارای ویژگیهای زیر است:

$$q = \binom{p}{2} = \frac{p(p-1)}{2} \quad (۱)$$

$$\delta = \Delta = p-1 \quad (۲)$$

$$1+8q \text{ باید مربع کامل باشد.} \quad (۳)$$

(۴) در یک گراف کامل p راس می توان $2^p - 1$ گراف کامل یافت.

تست: اگر تعداد یالها ی گراف k_p از k_{p+4} به اندازه ۲۶ واحد کمتر باشد p کدام است؟

- (۱) ۴ (۲) ۵ (۳) ۶ (۴) ۷

نکته ی ۴۷: برای حل تست های درجه ماکزیمم، گراف داده شده را با گراف کامل هم مرتبه آن مقایسه می کنیم.

به زبان ساده: هر گاه در یک سوال با راس کم، یال زیاد دیدید به یاد گراف کامل هم مرتبه با آن بیافتید.

تست: مرتبه گراف G ، ۸ و اندازه ۲۰ است درجه چند راس آن ماکزیمم است؟ (سراسری - ۷۶)

- (۱) ۵ (۲) ۶ (۳) ۷ (۴) ۸

نکته ی ۴۸: برای تعیین حداکثر تعداد رئوس از درجه $p-1$ در گراف مرتبه p با اندازه q از رابطه ی

$$\binom{p}{2} - q \leq \binom{n}{2} \quad n_{\min} \text{ را بدست می آوریم سپس در رابطه } x = p - n_{\min} \text{ قرار داده و مقدار } x \text{ (حداکثر}$$

تعداد رئوس از درجه $(p-1)$ را محاسبه می کنیم. به بیان دیگر:

$$(1 + \text{اختلاف}) x = p - \text{اختلاف} = q_{k_p} - q_G \Rightarrow$$

تذکر: اگر $q = \frac{p(p-1)}{2} - 1$ در این صورت ۲ راس آن درجه $p-2$ بوده و $p-2$ راس آن از درجه $p-1$ هستند.

تذکر: اگر $q = \frac{p(p-1)}{2} - 2$ در این صورت اگر ۲ یال مجاور از k_p حذف شوند آنگاه $p-3$ راس از درجه

$p-1$ هستند و اگر ۲ یال غیر مجاور از گراف k_p حذف شوند آنگاه $p-4$ راس آن از درجه $p-1$ هستند.

تست: گراف G از مرتبه ۷ و اندازه ۲۰ است این گراف چند راس از درجه ۵ دارد؟

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) صفر

نکته ی ۴۹: الف) اگر از گراف کامل k_p ، m یال ($1 \leq m \leq p-2$) حذف کنیم، حداکثر مقدار $\Delta - \delta$ در گراف به دست آمده برابر m است.

ب) در یک گراف ساده:

۱) اگر $q \leq \frac{(p-1)(p-2)}{2}$ باشد، حداکثر $\Delta - \delta$ برابر $p-1$ است.

۲) اگر $q > \frac{(p-1)(p-2)}{2}$ باشد، حداکثر $\Delta - \delta$ برابر $\binom{p}{2} - \binom{p-1}{2}$ است.

تست: گرافی دارای ۸ راس و ۲۳ یال می باشد، بیشترین مقدار $\Delta(G) - \delta(G)$ کدام است؟ (آزاد - ۸۱)

۵ (۱)   ۱ (۲)   ۳ (۳)   ۶ (۴)

تست: چند گراف ساده با مجموعه رئوس $V = \{v_1, v_2, \dots, v_6\}$ و اندازه ی $q = 3$ می توان رسم کرد، به طوری که $\Delta - \delta = 3$ باشد؟

۱ (۱)   ۱۵ (۲)   ۶۰ (۳)   ۴۵ (۴)

نکته ی ۵۰: گراف تهی: گراف $G(V, E)$ را تهی گویند و آن را با $\bar{k}$ نشان می دهند هر گاه: $E = \emptyset$.

تست: گراف $G(V, E)$ یک گراف تهی است اگر:

۱) $V = \emptyset = E$ ۲) $V \neq \emptyset = E$ ۳) $V = \emptyset \neq E$ ۴) هیچکدام

نکته ی ۵۱: گراف مکمل: مکمل گراف G را با نماد $\bar{G}$ نشان می دهند. و گرافی است که از وصل کردن رئوسی که

در گراف G به هم وصل نشده اند حاصل می شود و داریم: $G \cup \bar{G} = k_p$

تست: اگر $\bar{G} = (V, \bar{E})$ مکمل گراف k_p باشد آن گاه کدام گزینه صحیح است؟

۱) $\bar{E} = 0$ ۲) $\bar{E} = \emptyset$ ۳) $\bar{E} = \{\emptyset\}$ ۴) $\bar{E} = V - E$

نکته ی ۵۲: تعداد یال های گراف $\bar{G}$ برابر است با: $\binom{p}{2} - q(G)$ یعنی: $q + q' = \frac{p(p-1)}{2}$

تست: اندازه گراف ساده G ، ۵۰ و اندازه مکمل آن ۵۵ می باشد p کدام است؟

۱۴ (۱)   ۱۵ (۲)   ۱۶ (۳)   ۱۷ (۴)

$$\deg_G^{V_i} + \deg_{\bar{G}}^{V_i} = p - 1$$

نکته ی ۵۳:

تست: اگر درجه رئوس گراف G به صورت $S: 4, 4, 3, 3, 2$ باشد گراف $\bar{G}$ چند راس ایزوله دارد؟

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

۰ (۱)

نکته ی ۵۴: اگر دو راس در گراف G مجاور باشند در $\bar{G}$ مجاور نیستند.

تست: گراف مکمل شکل مقابل از چه اندازه ای است؟

۱۵ (۴)

۱۴ (۳)

۱۳ (۲)

۱۲ (۱)

نکته ی ۵۵: اگر گراف G ، r - منتظم از مرتبه ی p باشد مکمل آن $(p - r - 1)$ - منتظم از مرتبه p است.

تست: مکمل گرافی ساده و ۴ - منتظم از مرتبه ۱۰ چگونه است؟

۴ لزوماً منتظم نیست.

۴ - منتظم (۳)

۵ - منتظم (۲)

۶ - منتظم (۱)

نکته ی ۵۶: اگر دنباله درجات یک گراف از مرتبه p به صورت $d_1, \dots, d_p$ باشد، دنباله درجات گراف مکمل آن به صورت $p - 1 - d_p, \dots, p - 1 - d_1$ خواهد بود.

تست: اگر $d_1, \dots, d_p$ دنباله ناصعودی درجات راس های گراف G باشد، دنباله ناصعودی درجات راس های مکمل G کدام است؟

(۲) $p - d_p, \dots, p - d_2, p - d_1$ (۱) $p - d_1, p - d_2, \dots, p - d_p$ (۴) $p - d_p - 1, \dots, p - d_2 - 1, p - d_1 - 1$ (۳) $p - d_1 - 1, p - d_2 - 1, \dots, p - d_p - 1$

نکته ی ۵۷: مسیر: نحوه اتصال بین دو راس را مسیر و تعداد یالهای این اتصال را طول مسیر می گویند و دنباله متشکل از تنها یک راس یک مسیر به طول صفر می باشد. بنا براین مسیر به طول m شامل $m + 1$ راس مختلف است.

تست: درگراف با معلومات $V = \{a, b, c, d, e, f\}$ و $E = \{ab, af, fb, bc, cd, de, ef, be\}$ کدام مسیر ی از a به d نمی باشد؟

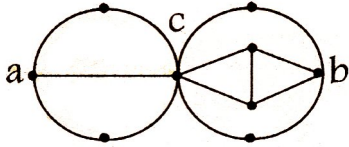
afed (۴)

acbed (۳)

abfed (۲)

abed (۱)

تست: بین دو راس a و b در گراف مقابل چند مسیر وجود دارد؟

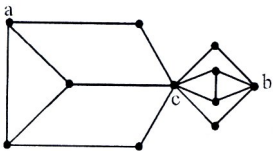
۲۱ (۴)

۱۸ (۳)

۱۵ (۲)

۱۲ (۱)

تست: در گراف شکل مقابل چند مسیر بین دو راس a و b وجود دارد؟

۳۰ (۴)

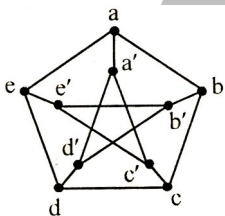
۲۴ (۳)

۲۰ (۲)

۱۱ (۱)

نکته ی ۵۸: تعریف فاصله بین دو راس: فاصله بین دو راس u و v در گراف ساده که با نماد $d(u, v)$ نشان داده می شود برابر است با طول کوتاه ترین مسیر بین دو راس u و v .

تست: فرض کنید دو راس u و v از گراف پترسن در شکل مقابل انتخاب می شوند. بیش ترین مقدار ممکن برای $d(u, v)$ کدام است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

نکته ی ۵۹: نکات فاصله بین دو راس:

۱) $u, v \in V : u = v \Leftrightarrow d(u, v) = 0$

۲) $d(u, v) = d(v, u)$

۳) $u, v, w \in V : d(u, v) \leq d(u, w) + d(w, v)$

نکته ی ۶۰: وجود مسیر بین دو راس رابطه ای هم ارزی است پس رئوسی که بین آنها مسیر وجود دارد در یک کلاس هم ارزی قرار می گیرند.

تست: گراف ساده ی $G(V, E)$ که $V = \{v_1, v_2, \dots, v_7\}$ و $E = \{v_1v_2, v_1v_3, v_2v_4\}$ مفروض است رابطه R که به صورت مسیری بین v_i و v_j موجود باشد $\Leftrightarrow v_i R v_j$ تعریف می شود. مجموعه راس های G را به چند کلاس هم ارزی افراز می کند؟

	۵ (۴)	۴ (۳)	۳ (۲)	۲ (۱)
<p>نکته ی ۶۱: تعداد کل مسیر ها در گراف کامل از مرتبه p ، $(p \geq 3)$ برابر است با: $(p-2)!e \times \binom{p}{2}$ که در $e \approx 2/71$ است.</p> <p>تست: در گراف کامل k_5 چند مسیر بین رئوس متمایز گراف وجود دارد؟</p>	۱۶۵ (۴)	۱۶۰ (۳)	۱۵۵ (۲)	۱۵۰ (۱)
<p>نکته ی ۶۲: الف) تعداد مسیر در گراف k_p بین دو راس u و v برابر است با: $(p-2)!e$</p> <p>تست: در گراف کامل k_5 مسیر بین دو راس u و v وجود دارد؟</p>	۱۶۰ (۴)	۱۵۰ (۳)	۱۵ (۲)	۱۶ (۱)
<p>ب) تعداد مسیر ها در گراف کامل k_p که به طول m بوده و شامل یال خاصی از آن باشند برابر است با:</p> $\binom{p-2}{m-1} \times m!$ <p>تست: در گراف کامل k_8 چند مسیر به طول ۴ وجود دارد که یال خاصی از گراف ، عضو آن ها باشد؟</p>	۱۰۸۰ (۴)	۴۸۰ (۳)	۲۴۰ (۲)	۹۶۰ (۱)
<p>نکته ی ۶۳: تعداد مسیر ها به طول k بین دو راس u و v از گراف کامل k_p بدین ترتیب بدست می آید که به تعداد $k+1$ راس خط می کشیم در ابتدا راس u را قرار می دهیم و در انتها راس v را از p دو واحد کم کرده بطور متوالی روی خطها قرار داده و آن ها را بنا به اصل شمارش در ضرب می کنیم.</p> <p>تست: در گراف کامل k_7 چند مسیر به طول ۴ بین دو راس ثابت u و v وجود دارد؟</p>	۴۰ (۴)	۶۰ (۳)	۱۰۰ (۲)	۸۰ (۱)
<p>تست: در گراف کامل مرتبه ۷، شامل v_1 تا v_7 چند مسیر از v_1 تا v_7 به طول ۴ شامل راس v_5 وجود دارد؟</p>	۶۳ (۴)	۷۲ (۳)	۲۴ (۲)	۳۶ (۱)

$$\binom{p}{2} \frac{(p-2)!}{(p-m-1)!}$$

نکته ی ۶۴: تعداد مسیر به طول m در k_p :

نکته ی ۶۵: دور: به مسیری که رئوس ابتدا و انتها ی آن یکسان با شد دور می گویند.

نکته ی ۶۶: الف) اگر در یک گراف همبند $p = q$ آنگاه گراف فقط ۱ دور دارد.
ب) گراف پترسن دارای دور های به طول ۵ و ۶ و ۸ و ۹ دارد.

گراف مشاغل: گرافی است که تعدادی متقاضی و تعدادی شغل وجود دارد. و هر کدام از متقاضی ها خواهان یک یا چند شغل می باشند.

گرافی می تواند بیان کننده یک گراف شغل و متقاضی باشد که بتوان به بعضی از راسها ی آن متقاضی نسبت داد و به بعضی از راس ها ی آن شغل نسبت داد (راس مربوط به متقاضی نباید به راس مربوط به متقاضی وصل باشد و همچنین راس مربوط به شغل نباید به راس مربوط به شغل وصل شود).

نکته ی ۶۷: در گراف مشاغل دور به طول فرد وجود ندارد.

تست: کدام یک از گراف های زیر نمی تواند گراف شغل - متقاضی باشد؟

نکته ی ۶۸: در گراف کامل k_p :

$$\binom{p}{m} \frac{(m-1)!}{2}$$

الف) تعداد دور به m :

تست: در یک گراف کامل از مرتبه ی ۵، چند دور با طول ۴ وجود دارد؟

۲۰ (۴)

۱۵ (۳)

۱۰ (۲)

۱ (۱)

$$\sum_{m=3}^p \binom{p}{m} \frac{(m-1)!}{2}$$

ب) تعداد دور های گراف:

تست: در گراف k_5 تعداد دور های متفاوت گراف G کدام است؟

۳۶ (۴)

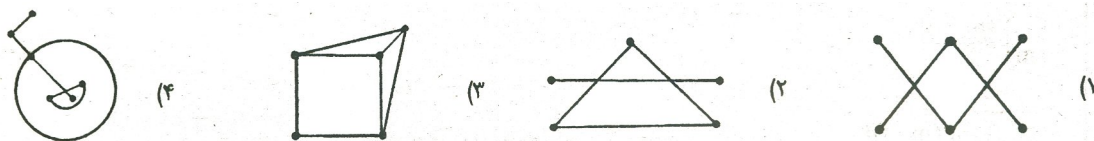
۳۷ (۳)

۲۵ (۲)

۱۲ (۱)

نکته ی ۶۹: گراف همبند: گرافی است که بین هر دو راس آن حداقل ۱ مسیر وجود داشته باشد و در غیر این صورت گراف نا همبند است.

تست: کدام گراف همبند است؟

نکته ۷۰: هر گراف ساده از مرتبه ی p و اندازه q اگر $q \leq p - 2$ ، نا همبند است.

تست: گرافی که دنباله ی درجه ی راس های آن $3, 2, 2, 1, 1, 1, 1, 1$ می باشد، چگونه است؟ (سراسری - ۸۲)

(۱) قطعاً دارای دور (۲) درخت (۳) همبند (۴) نا همبند

نکته ی ۷۱: الف) هر گراف از مرتبه p و اندازه ی $\frac{(p-1)(p-2)}{2} + 1$ یا بیش تر، الزاماً همبند است.

تست: بیش ترین اندازه ی یک گراف نا همبند از مرتبه ی ۱۴ چقدر است؟

(۱) ۷۵ (۲) ۷۸ (۳) ۸۲ (۴) ۹۱

ب) در گراف های r -منتظم از مرتبه p ، هر گاه $r \geq \frac{p-1}{2}$ باشد، گراف همواره همبند است.

ج) اگر در گراف ساده ی G از مرتبه ی p داشته باشیم $\delta \geq \frac{p-1}{2}$ ، گراف همبند است.

د) در یک گراف ساده p راسی همبند، اگر $\delta = m$ باشد، آن گاه حداکثر اندازه ی گراف از فرمول زیر به دست می آید. $q_{\max} = (p-1)(p-2) + 2m$.

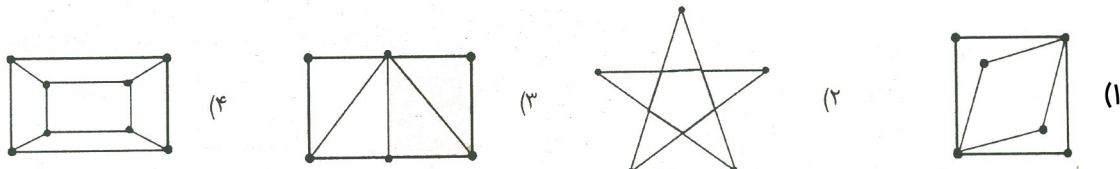
ه) در یک گراف ساده p راسی نا همبند، اگر $\delta = m$ باشد، آن گاه حداکثر اندازه ی گراف از فرمول زیر به دست می آید. $q_{\max} = q_{k_m} + q_{k_{p-m}}$.

تست: چه تعداد از گراف های زیر همواره همبند است؟

الف) ۲ - منتظم مرتبه ۵ (ب) ۳ - منتظم مرتبه ۸ (ج) ۱ - منتظم مرتبه ۴ (د) ۲ - منتظم مرتبه ۷

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

نکته ی ۷۲: گراف همیلتنی: اگر در گراف G از مرتبه p ، $(p \geq 3)$ دوری به طول p داشته باشد، آنگاه G را گراف همیلتنی می نامیم. (به بیان دیگر اگر در گرافی از مرتبه $(p \geq 3)$ بتوان از راسی دلخواه شروع کرده و طی یک دور از تمام رئوس گراف عبور کرد، آن گراف را همیلتنی می نامیم.)
تست: کدام گراف زیر همیلتنی نیست؟

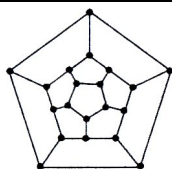
نکته ی ۷۳: نتایج حاصل از تعریف :

- (۱) اگر G همیلتنی باشد، آنگاه بازای هر $v \in V(G)$ داریم: $\deg v \geq 2$
  - (۲) هر گراف k_p ، $(p \geq 3)$ همیلتنی است.
  - (۳) هر گراف همیلتنی همبند است (حتی اگر یک یال دلخواه از هر گراف همیلتنی را حذف کنیم باز هم گراف حاصل همبند خواهد بود).
  - (۴) بین هر دو راس متمایز گراف همیلتنی حداقل دو مسیر وجود دارد.
  - (۵) در هر گراف همیلتنی از مرتبه p و اندازه q همواره داریم: $3 \leq p \leq q$.
  - (۶) تعداد دور های همیلتنی در یک گراف کامل برابر $\frac{(p-1)!}{2}$ است.
  - (۷) اگر در گرافی $\delta \geq \frac{p}{2}$ آنگاه گراف حتماً همیلتنی است.
- تست: گرافی که دنباله درجه های رئوس آن به شکل $3, 2, 2, 2, 1, 1, 1, 1$ است گرافی:
- (۱) همبند و غیرهمیلتنی است.
  - (۲) ناهمبند و همیلتنی است.
  - (۳) ناهمبند و غیر همیلتنی است.
  - (۴) همیلتنی است.

نکته ی ۷۴: گراف اویلری: گرافی است که بتوان از یکی از رئوس آن شروع کرد واز همه یالها یک بار گذشت و به راس اولیه بازگشت. به بیان دیگر: گراف G اویلری است هر گاه

- (۱) همبند باشد
- (۲) درجه تمامی رئوس زوج باشد. و برعکس

گراف پترسن گراف همیلتنی و اویلری نمی باشد.
تست: گراف شکل مقابل چگونه است؟

(۲) نه اویلری و نه همیلتنی

(۱) همیلتنی و اویلری

(۴) فقط همیلتنی

(۳) فقط اویلری

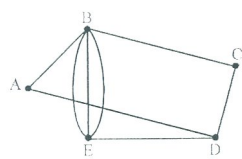
نکته ی ۷۵: گراف نیمه اویلری: گرافی است که بتوان از یکی از رئوس آن شروع کرد واز همه یالها یکبار گذشت و به راس دیگری رسید.

نکته ی ۷۶: گراف نیمه اویلری است هر گاه

(۱) دو راس فرد داشته باشد.

رئوس ابتدا و انتها مسیر نیمه اویلری همان دو راس فرد است.

تست: شکل زیر ۵ منطقه ی A, B, C, D, E را با ۸ یال با هم راه داده است، اگر مجاز باشیم از هر پل دقیقاً یک بار عبور کنیم با شروع از منطقه ی B منطقه ی پایان کدام است؟ (سراسری - ۸۲)

(۱) نشدنی (۲) B (۳) D (۴) E

نکته ی ۷۷: اگر گراف کامل از مرتبه $(p \geq 3)$ مرتبه اش فرد باشد هم اویلری هم بازه ای و همیلتنی است.

تست: کدام گراف اویلری و بازه ای و همیلتنی است؟

(۱) k_1 (۲) k_9 (۳) k_6 (۴) k_8

نکته ی ۷۸: تعریف گراف کامل دو بخشی: فرض رئوس گراف G را بتوان به دو مجموعه A و B افراز کرد به طوری که رئوس A مجاور نباشند اگر مجموع درجات رئوس A برابر مجموع درجات رئوس B باشد آنگاه G را یک گراف کامل دو بخشی می نامیم. اگر تعداد رئوس مجموعه A را M و تعداد رئوس مجموعه B را N نشان دهیم در این صورت گراف کامل دو بخشی را با نماد $k_{M,N}$ نشان می دهیم.

نکته ی ۷۹: خواص گراف کامل دو بخشی $k_{m,n}$:

(۱) از مرتبه $m+n$ است.

(۲) اندازه آن mn است.

(۳) دور به طول فرد ندارد. پس طول دور های آن اعداد زوج است و چون دور به ۳ نداریم، بیش تر یا مساوی ۴ است.

۴) برای آنکه دور داشته باشد، $m, n \geq 2$.

۵) با شرط $m, n \geq 2$ ، کمترین طول طول دور ۴ و بیشترین دور آن، برابر $2 \times \min\{m, n\}$ است.

۶) تعداد دورهای به طول $2k$ برابر $\binom{m}{k} \binom{n}{k}$ است. $(m, n \geq k)$

۷) اویلری است اگر و تنها اگر m و n زوج باشند.

۸) همیلتنی است اگر و تنها اگر $m = n$ $(m, n \geq 2)$.

۹) نیمه اویلری است هرگاه دقیقاً یکی از m و n ، ۲ و دیگری فرد بزرگتر از ۱ باشد.

تست: دنباله درجه های گراف G به صورت $S: 3, 3, 2, 2, 2$ است اگر دو راس با ماکسیمم درجه مجاور نباشند

تعداد دورهای به طول ۳ یا ۵ کدام است؟ (سراسری - ۷۹)

- ۰ (۱)   ۱ (۲)   ۲ (۳)   ۳ (۴)

تست: در گراف G با درجه های راس های $3, 3, 2, 2, 2$ دو راس ماکسیمم درجه غیر مجاورند. تعداد دورهای با

طول ۴ کدام است؟ (سراسری - ۸۱)

- ۰ (۴)   ۱ (۳)   ۲ (۲)   ۳ (۱)

نکته ی ۸۰: گراف همبند و بدون دور را درخت می نامیم. درخت از مرتبه p را با T_p نشان می دهیم.

انواع درخت مرتبه ۴	انواع درخت مرتبه ۵	انواع درخت مرتبه ۶

نکته ی ۸۱: در هر درخت بین هر دو راس متمایز، فقط یک مسیر منحصر بفرد وجود دارد.

تست: در یک گراف همبند و بدون دور با اندازه ۱۶ چند مسیر بین دو راس غیر مجاور وجود دارد؟

- ۱ (۱)   ۱۵ (۲)   ۳ (۳)   ۸ (۴)

نکته ی ۸۲: الف) هر درختی که بیش از یک راس داشته باشد، حداقل دو راس از درجه ۱ دارد.

ب) اگر در یک درخت $\Delta = m$ باشد درخت حداقل m راس درجه یک دارد.

تست: اگر $S; 5, a, b, 1, 1, 1$ دنباله درجه رئوس گرافی باشد که با حذف هر یال ناهمبند می شود $a + b$ کدامست؟

- ۰ (۱)   ۱ (۲)   ۲ (۳)   ۳ (۴)

نکته ی ۸۳: در هر درخت از مرتبه p و اندازه q داریم: $p = q + 1$

تست: در یک گراف همبند و بدون دور $2p = 3q - 3$ است. مجموع درجات این گراف کدامست؟

- ۱۲ (۱)   ۵ (۲)   ۱۴ (۳)   ۱۰ (۴)

نکته ی ۸۴: تعداد کل مسیرها متفاوت موجود در یک درخت از مرتبه p برابر است با: $\binom{p}{2}$ که طول $p - 1$ مسیر

از آنها، دقیقاً ۱ و طول سایر مسیرها که تعدادشان $\binom{p-1}{2}$ است اقل از ۲ می باشد. به بیان دیگر: در تمام درختها $(p \geq 2)$:

تعداد مسیرهای به طول بزرگتر یا مساوی صفر $\binom{p}{2} + p =$

تعداد مسیرهای به طول بزرگتر یا مساوی یک: $\binom{p}{2} =$

تعداد مسیرهای به طول بزرگتر یا مساوی دو $\binom{p-1}{2} - q =$

تست: در درخت از مرتبه ۵ کلاً چند مسیر وجود دارد؟

- ۱ (۱)   ۱۰ (۲)   ۱۵ (۳)   ۱۶ (۴)

نکته ی ۸۵: تعداد درختها از مرتبه p برابر است با: $(p - 4) + 2^{p-4}$ ، $(p \geq 5)$

تست: تعداد درختهای از مرتبه ۶ چند تا است؟

- ۴ (۱)   ۵ (۲)   ۶ (۳)   ۷ (۴)

نکته ی ۸۶: طریقه به دست آوردن تعداد راس درجه ۱ در درختها:

(۱) از درجات بزرگتر از ۲ هر کدام ۲ واحد کم می کنیم.

۲) اعداد به دست آمده در قسمت (۱) را با هم جمع کرده و به مجموع آنها ۲ واحد اضافه می کنیم.

$$2 + \sum_{d_i \geq 3} (d_i - 2) \quad \text{به بیان دیگر:}$$

تست: دنباله درجات رئوس یک درخت به صورت $S: 3, 3, 3, 2, 1, \dots, 1$ است. تعداد رئوس درجه یک برابر است با:

۵ (۱)   ۶ (۲)   ۷ (۳)   ۸ (۴)

تست: بین دو راس از گراف G دقیقاً یک مسیر وجود دارد، اگر این گراف شامل ۷ راس از درجه یک و ۵ راس از درجه ۲ و k راس از درجه ۳ باشد k کدام است؟ (سراسری - ۷۸)

۶ (۱)   ۱۳ (۲)   ۱۱ (۳)   ۷ (۴)

نکته ۸۷: اگر عدد حاصل در نکته ی ۸۵ را با A نشان دهیم داریم:

۱) گراف حتماً دارای دور است. $\Rightarrow$ تعداد یک های دنباله ی داده شده با شد $A >$ اگر

۲) گراف حتماً نا همبند است. $\Rightarrow$ تعداد یک های دنباله ی داده شده با شد $A <$ اگر

۳) گراف حتماً درخت است. $\Rightarrow$ تعداد یک های دنباله ی داده شده با شد $A =$ اگر

تست: گرافی که دنباله ی درجه ی راس های آن $3, 2, 2, 1, 1, 1, 1$ می باشد، چگونه است؟ (سراسری - ۸۲)

۱) قطعاً دارای دور (۲) درخت (۳) همبند (۴) نا همبند

نکته ی ۸۸: گراف آلکان ها $C_n H_{2n+2}$ درختی از مرتبه $p = 3n + 2$ و اندازه $q = 3n + 1$ می باشد به طوری که در این درخت ها $\Delta = 4$ و $\delta = 1$ خواهد بود.

تست: مجموع مرتبه و اندازه گراف گاز پرو پان کدام است؟

۱۹ (۱)   ۲۰ (۲)   ۲۱ (۳)   ۲۲ (۴)

نکته ی ۸۹: رتبه مداری در گراف ساده: تعداد یالی است که باید از یک گراف همبند حذف نمود، تا به به درخت تبدیل شود و برابر $q - p + 1$ می باشد.

تست: گراف G با اندازه ۱۲ و از مرتبه ۷ همبند است ولی درخت نیست. حداقل چند یال از این گراف حذف کنیم تا به درخت تبدیل شود؟

۶ (۱)   ۴ (۲)   ۵ (۳)   ۳ (۴)

نکته ی ۹۰: در هر درخت:

$$(1) \text{ فرد } p + q =$$

$$(2) \text{ زوج } pq =$$

$$(3) \text{ فرد } p^2 + q^2 = 4k + 1 =$$

$$(4) \text{ فرد } p^2 + q^2 = 4k + 1 =$$

$$(5) \text{ فرد } p^n \pm q^m =$$

تست: اگر p و q مرتبه و اندازه یک درخت باشند در بین عبارات p^q و q^p و $p - q$ و $p^3 + q^2$ چند عبارت زوج وجود دارد؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

نکته ی ۹۱:

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	تعداد راس
۲۳	۱۱	۶	۳	۲	۱	۱	۱	تعداد درخت

تست: نسبت تعداد درخت های مرتبه ۶ به تعداد درخت های مرتبه ۴ کدام است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

نکته ی ۹۲: میانگین درجه رئوس درخت برابر $\bar{V} = \frac{2q}{p} = \frac{2p-2}{p}$ می باشد که دنباله ای است اکیداً صعودی.

تست: میانگین درجه رئوس یک درخت از مرتبه ۴ کدام است؟

۱/۷۵ (۴)

۱/۵ (۳)

۰/۷۵ (۲)

۰/۵ (۱)

نکته ی ۹۳: به هرگراف بدون دور جنگل می گویند که متشکل از تعدادی گراف همبند و بدون دور (درخت) می باشد.

تست: اگر در یک جنگل ۳ درخت از مرتبه های ۱۲ و ۷ و ۵ وجود داشته باشد، اندازه این جنگل کدام است؟

۲۱ (۴)

۲۴ (۳)

۲۲ (۲)

۲۷ (۱)

نکته ی ۹۴: ماتریس مجاورت: ارتباط بین راس های گراف ساده را نشان می دهد. ماتریس مجاورت گراف

G از مرتبه p یک ماتریس $p \times p$ متشکل از درآیه های صفر و یک است که سطر ها و ستون های ماتریس به

یک ترتیب با اسامی رئوس گراف نام گذاری شده اند، در محل تلاقی هر سطر و ستون چنانچه رئوس متناظر، مجاور باشند، درآیه یک قرار دارد و چنانچه رئوس متناظر مجاور نباشند، درآیه صفر.

نکته ی ۹۵: ویژگیهای ماتریس مجاورت گراف ساده:

- (۱) تمام درآیه های آن ۱ و ۰ می باشد و روی قطر همواره صفر است.
- (۲) مرتبه آن $p \times p$ یعنی همان مرتبه ی گراف می باشد.
- (۳) ماتریسی متقارن و مربعی است یعنی سطر n ام با ستون n ام برابر است.
- (۴) اگر اعداد روی سطر یا ستون نظیر هر اس را در ماتریس M با هم جمع کنیم، درجه آن رأس بدست می آید.
- (۵) درآیه های روی قطر اصلی ماتریس M^2 برابر درجه رئوس گراف می باشد.
- (۶) تعداد درآیه ۱ در ماتریس مجاورت یک گراف ساده برابر مجموع درجات رئوس آن گراف یعنی $2q$ می باشد.
- (۷) تعداد صفرهای ماتریس مجاورت برابر است با: $n(0) = p^2 - 2q$

تست: اگر ماتریس مجاورت گراف ساده G به صورت زیر باشد حاصل $\frac{pq}{\Delta + \delta}$ کدام است؟

$$M = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

(۱) ۴

(۲) ۵

(۳) ۳

(۴) ۶

نکته ی ۹۶: اگر گراف r - منتظم باشد آنگاه تعداد صفرهای ماتریس مجاورت برابر است با: $n(0) = p(p-1)$
 ب) اگر گراف درخت باشد، آنگاه تعداد صفرهای ماتریس مجاورت برابر است با: $n(0) = q^2 + 1$
 تست: تفاضل تعداد یک ها و تعداد صفرهای ماتریس مجاورت درخت مرتبه 7 کدام است؟

(۴) ۲۵

(۳) ۳۴

(۲) ۳۶

(۱) ۳۳

نکته ی ۹۷: اگر مجموع درآیه های روی قطر اصلی ماتریس M^3 در یک گراف ساده را بر ۶ تقسیم نماییم، تعداد دور به طول ۳ (تعداد مثلث) بدست می آید.

تست: اگر ماتریس M^3 در یک گراف ساده به صورت زیر باشد، تعداد دورهای به طول ۳ در این گراف کدام است؟

$$\begin{bmatrix} 0 & 5 & 1 & 4 & 2 \\ 5 & 2 & 6 & 1 & 4 \\ 1 & 6 & 2 & 5 & 4 \\ 4 & 1 & 5 & 0 & 2 \\ 2 & 4 & 4 & 2 & 2 \end{bmatrix}$$

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

۰ (۱)

نکته ی ۹۸: در یک گراف کامل در آیه های روی قطر اصلی ماتریس M^2 برابر $p-1$ و در آیه های خارج قطر اصلی M^2 برابر $p-2$ می باشد.

تست: مجموع اعداد موجود در ماتریس M^2 برای گراف k_6 کدام است؟

۱۷۰ (۴)

۱۴۰ (۳)

۱۸۰ (۲)

۱۵۰ (۱)

نکته ی ۹۹ (۱) دترمینان ماتریس M در گراف k_p برابر است با: $|M| = (-1)^{p-1} \cdot (p-1)$

(۲) دترمینان ماتریس M^2 در گراف k_p برابر است با: $|M^2| = (p-1)^2$

تست: دترمینان ماتریس M و ماتریس M^2 در یک گراف ساده با هم برابر می باشند، این گراف چند ویژگی زیر را دارا می باشد؟

الف) همبند بودن

ب) اولیری بودن

ج) درخت بودن

د) کامل بودن

۱ (۱)

۲ (۲)

۳ (۳)

۴ (۴)

نکته ی ۱۰۰) تعریف گراف های یکسان یا ایزومورف: دو گراف $G_1(V_1, E_1)$ و $G_2(V_2, E_2)$ را یکسان یا ایزومورف گوئیم هرگاه $|V_1| = |V_2|$ و با اسامی رئوس یکی بتوان رئوس دیگری را به گونه ای نام گذاری کرد که داشته باشیم: $E_1 = E_2$. توجه: اگر دنباله درجات دو گراف متفاوت باشد، آن دو گراف یکسان نیستند.

تست: در کدام گزینه G و G' یکریخت نیستند؟

